

بیچودہ فی مزین شدن

مہینہ ماہنامہ
مجمعہ زائر

نشر آمسارہ

برای لیلا تهمتن زاد (همسر)
که مهرش را آبانی نیست.

سرشناسه	: زارع، سعید، ۱۳۶۳-
عنوان و نام پدیدآور	: نمایشنامه بیهوده قرمز نشدن: برداشتی آزاد از نمایشنامه " اسب‌های پشت پنجره " نوشته ماتئی ویسنی‌یک / سعید زارع.
مشخصات نشر	: تهران: آماره، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۷۵ ص.
شابک	: 978-622-7326-29-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
عنوان دیگر	: برداشتی آزاد از نمایشنامه " اسب‌های پشت پنجره " نوشته ماتئی ویسنی‌یک.
موضوع	: نمایشنامه فارسی -- قرن ۱۴ Persian drama -- 20th century
شناسه افزوده	: ویسنيك، ماتئی، ۱۹۵۶ - م. Vişniec, Matei --
رده بندی کنگره	: PIR۸۳۴۶
رده بندی دیویی	: ۶۲/۲۸۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۶۰۵۵۱

نمایشنامه

بیهوده قرمز نشدن

برداشتی آزاد از نمایشنامه «اسب‌های پشت پنجره» نوشته ماتئی ویسنی‌پک

سعید زارع

©Nashre Amareh, MMXXII

نشرآماره

عنوان: بیهوده قرمز نشدن

تألیف: سعید زارع

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۲۶-۷۳۹-۱

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۴۰۰

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

طرح جلد: علی رفیعی

هرگونه کپی برداری، اسکن و میکروفیلم، برداشت آزاد، جزئی یا کلی بدون اجازه مکتوب نشر آماره یا مولف ممنوع بوده و پیگرد قانونی دارد. محتوای اصلی کتاب بازتاب اندیشه‌های پدیدآورنده می‌باشد و مسئولیت درستی آن به عهده‌ی ایشان می‌باشد.

© تمامی حقوق چاپ و نشر برای نشر آماره محفوظ است

دفتر مرکزی نشر آماره: تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، ابتدای خیابان

دوازده فروردین، پلاک ۳۱۶، واحد ۴ تلفن ۰۹۳۶۸۷۶۴۳۹۱

نمایندگی فروش: تهران، خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، بین دانشگاه و فخر

رازی، پلاک ۱۲۱۲، کتابفروشی انتشارات گوتنبرگ، تلفن ۰۶۶۴۱۳۹۹۸ - ۰۲۱

برای آگاهی از مراکز فروش و سایر اطلاعات به وب‌سایت نشر آماره مراجعه کنید:

www.nashreamareh.ir

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

مقدمه

نیلوفر ثانی

در جهان امروزِ درام‌نویسی و ادبیات نمایشی، اقتباس به‌عنوان یکی از ابزارهایِ موفق و رایج در جهت بسط و وسعتِ مفاهیم مورد طرح در متن‌های پیشین در نظر گرفته می‌شود که می‌تواند ساحت‌ها و امکان‌های جدید و منظرهای بیشتری را ایجاد کند. چنانکه همچنان به‌عنوان یکی از ظرفیت‌های ادبیات نمایشی، برداشت‌هایی ست که از دیگر متن‌های ادبی صورت می‌گیرد و اگر رابطه هوشمندانه‌ای با متن اصلی برقرار کند، به‌عنوان اثری مستقل، قابلیت اعتبار و بحث و

بررسی دارد. بیهوده قرمز نشدن، اقتباسی آزاد از نمایشنامه‌ی «اسب‌های پشت پنجره» اثر ویسنی یک ست. مائتی ویسنی یک، نمایشنامه‌نویس شصت و پنج ساله‌ی رومانیایی است که با وجود فشارهای زیاد دولت کمونیست وقت و توقیف نوشته‌هایش، به فرانسه مهاجرت کرد و در حال حاضر یکی از پرکارترین و فعال‌ترین درام‌نویسان معاصرست که با وجود تحصیلات در رشته‌ی فلسفه و تاریخ، به طور حرفه‌ای به نوشتن روی آورده و تمرکزش بر نمایشنامه‌نویسی است. محور بیشتر متن‌های ویسنی یک، نوعی مبارزه‌ی فرهنگی و رویکردی نقادانه به موضوعیت نظام‌های توتالیتر و تمامیت خواه است. چنانکه به عقیده‌ی او تنها تئاتر و شعر، با خلق ایده‌های خود می‌توانند تاثیرات سلطه‌جویانه ایدئولوژیکی بر

ذهن افراد را نفی کنند. نمایشنامه‌های او مورد استقبال بسیاری قرار گرفته و حتی در بهترین سالن‌های اروپا اجرا می‌شوند. اسب‌های پشت پنجره، یکی از نوشته‌های قابل توجه ویسنی‌یک، با موضوعیت ضد جنگ است که از زوایای قابل بحثی به آن پرداخته و تلاش کرده است از طرح کلیشه‌ای اثرات مخرب جنگ، با تمرکز بر زنان به عنوان بازماندگان، عبور کند. متن ابزورد این نمایشنامه، پیام‌هایی روشن و قوی از باورها، ایدئولوژی‌های شکست خورده و آرمان‌های پوچ سیاست‌های کمونیستی و حقیقت‌زندگی بی‌آنکه بتواند وجه روشنی پس از جنگ‌ها برای بازماندگانش بسازد، به مخاطب می‌رساند؛ گاهی حتی در ورطه‌ی بدیهیات قدم می‌زند و گاهی چنان با عناصر کمیک، دیالوگ می‌سازد که وجه تراژدی موجود را مشهودتر

برساند و همراه با هوشمندی زیرکانه دیدگاه‌های شخصی‌اش را نیز بیان کند. سبک نوشتاری او و فضای ایجادش، نوعی سیالیتِ مدور است، چنانکه در سه روایتِ مادر/پسر، دختر/پدر و زن/شوهر متن را پی‌ریزی، و مرزهای ارتباطی را مابین آن‌ها برقرار کرده که با وجود عنصر مشترک پیک و تجسم اسب‌های مورد نظر، در یک انسجام و وحدت موضوعی، قرار داشته باشند. در هر اپیزود، از ماهیتِ پوچیِ جنگ و تلف شدن افراد زیادی بی‌آنکه دلیلی از رشادت و قهرمانی در میان باشد، پرده برداشته می‌شود. برخلاف دیگر متن‌هایی با محوریت جنگ، ویسنی‌یک، به مردها و زنانی می‌پردازد که حقیقت جنگ را خارج از چهارچوب‌های قهرمانانه و اسطوره‌ای، تجربه کرده‌اند. بیهوده قرمز نشدن، اقتباسی از نمایشنامه‌ی ویسنی‌یک است که سعید زارع، با امکان

افزودن ظرفیتی بیش از متن اصلی، با درهم ریختن و ساختی نو از روایت‌ها، دست به خلاقیت و ابتکار آن زده است. چنانکه نه تنها همان محتوای ضد جنگ، با کاربرد بجا و دقیقی از برخی دیالوگ‌ها به جهت حفظ انسجام بدنه‌ی اصلی لحاظ شده است، بلکه ساحتی از گفتمانی امروزی را نیز به آن افزوده که مخاطب را در جهت اندیشه‌ورزی عمیق‌تری با مفاهیم مورد طرح به ویژه مباحث فکری و تحلیلی درگیر می‌کند. اقتباس پیش رو، با همان زبان و سبک نگارش، که نوعی زبان گروتسک را نیز در خود دارد، با تاکید بیشتر بر استعاره‌ها، و نشانه‌گذاری معنایی، نسخه‌ای کاملتر و مفهومی‌تری است چرا که مدور بودن روایات با چرخش‌ها و بازگشت‌های متوالی به یکدیگر، فضایی منطبق‌تر با ویژگی سورئالیسم و تاثیرات زبانی

و گفتاری، ایجاد کرده که به نظر می‌رسد وجوه
تئاتریکالیت و صحنه‌ای را نیز برای ظهور و تکامل بیشتر
متن در اجرا، قائل شده است.
بیهوده قرمز نشدن، با حفظ هسته شاعرانگی، برنده‌تر و
صریح‌تر به نقد وضعیت جنگ و قربانیان آن می‌پردازد و
شعور خواننده را در یک وزنه فکری به دنیای از تعلیق،
سیالیت و چالشی، در عین تبادلات ذهنی، با
تقدس‌زدایی از جنگ، دعوت می‌کند. دیالوگ‌ها
کاربردی‌تر شده و انتقادی‌تر را پیش می‌کشد.
تغییر پیک به کارا کتر اسبی که در متن اصلی حضور
مستقیم ندارد و تنها از او به عنوان عاملیت کشته شدن یا
زخمی شدن مردان و سربازها، یاد می‌شود، با حفظ
همان نقش خبررسان و نایب کل، قدمی
معاصر سازی شده‌تر برمی‌دارد. سعید زارع، با این تغییر،

مسئولیت و عواقبِ فاجعه‌بار جنگ‌ها و ستیزهای قدرتمداران را بدون میانجیِ سلبی، به اسب که هم نمادی از دستگاهِ مزورانه قدرت و کشتار با حفظ منافع حزبی، و هم شمایلی از جنگ سردی ست که همواره سایه‌اش را بر سر تمام جهان گسترده و همچنان قربانی می‌گیرد، بازنمایی می‌کند. بیهوده قرمز نشدن، علی‌رغم خط روایی همسو و مشترک با متن ویسنی‌یک، جهان‌بینی فلسفی‌تر و امروزی‌تری دارد. و دغدغه‌مندتر طرح مسئله می‌کند هر چند می‌تواند درهم ریختگی و شکستِ قالبِ معین متن اصلی، با دیالوگ‌هایی مطول شده و اشاره مستقیم به رهبران حزب کمونیست شوروی، جهت جبری به دیدگاه و برداشت‌های خواننده و مخاطب نیز القاء کند. نمایشنامه «بیهوده قرمز نشدن» متنی معاصرِ انسان امروز پس از تجربه جنگ‌های